

Djetinjstvo kao razdoblje od djetetova rođenja do njegove punoljetnosti - tradicionalni i moderni pristupi odgoju djece

Kožuh, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:516920>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-07**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet

Ana Kožuh

Djetinjstvo kao razdoblje od djetetova rođenja do njegove punoljetnosti – tradicionalni i
moderni pristupi odgoju djece
(Završni rad)

Rijeka, 2022.

Sveučilište u Rijeci
Filozofski fakultet
Odsjek za pedagogiju

Ana Kožuh
Matični broj: 0009085909

Djetinjstvo kao razdoblje od djetetova rođenja do njegove punoljetnosti – tradicionalni
moderni pristupi odgoju djece
(Završni rad)

Preddiplomski studij pedagogije
Mentorica: Prof. dr. sc. Jasminka Zloković

Rijeka, 10. rujna 2022.

Izjava o autorstvu

Ja, dolje potpisana, Ana Kožuh, izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni. Izjavljujem da niti jedan dio završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojeg necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava.

Studentica: _____

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Povijesni pregled djetinjstva i odgoja djece	2
2.1. <i>Odgoj djece u vrijeme starog Rima i Grčke</i>	4
2.2. <i>Odgoj djece u srednjem vijeku</i>	5
2.3. <i>Odgoj djece – industrijsko vrijeme</i>	6
2.4. <i>Odgoj djece u moderno doba</i>	7
2.4.1. <i>Odgoj djece u urbanim i ruralnim sredinama modernog doba</i>	9
3. Utjecaj tradicionalnih i modernih igri na odgoj i razvoj djece	11
3.1. <i>Tradicionalne igre</i>	11
3.2. <i>Moderne igre</i>	15
4. Odgajanje djece – različiti pristupi i izazovi	16
5. Zaključak	18
6. Popis literature	20
7. Sažetak i ključne riječi	23
8. Popis slika	24
9. Popis tablica	25

1. Uvod

Procesom globalizacije, pojavom modernih obitelji, osobito kada se govori u kontekstu 21. stoljeća, te različitih kulturnih i društvenih trendova mijenjao se pojam djetinjstva kao i uloga djece što je dovelo do današnje inicijative za unapređivanjem kvalitete života djece, ali i do poboljšanja cjelokupnog procesa odgoja i obrazovanja (Woodhead, 2012). Današnja, moderna percepcija društva potiče na drugačije razumijevanje djetinjstva jer dijete više nije objekt stvarnosti, odnosno pasivni primatelj skrbi roditelja, već ga se shvaća kao socijalno i kulturalno biće koje stvara interakciju sa svojom okolinom. Dijete je u mogućnosti oblikovati drugačiju strukturu društva jer svojom interakcijom utječe na njegove vrijednosti i razvoj ideologije što je na kraju rezultiralo pedagoškom rekonstrukcijom pojma djetinjstva te pogledom na isto. Iako se u današnjem vremenu teži razumijevanju djetinjstva te „ispravnom” odgoju i obrazovanju djeteta, teško je reći da su se određena pravila i principi kako postupati s i prema djetetu promijenila zbog toga što se društvo i danas temelji na podijeli rada, živi se prema rasporedu i unaprijed definiranim uvjetima, a svijet prožet brzim i naglim promjenama nije u skladu s fizičkim i moralnim snagama djece (Jurčević Lozančić, 2018).

Imajući na umu navedene probleme i promjene koje su utjecale na razvoj pojma djetinjstva, u ovome će se radu prikazati povijesni pregled djetinjstva i odgoja djece te će se objasniti odgoj tijekom vremena stare Grčke i Rima, u srednjem vijeku, zatim nakon pojave industrijske revolucije te konačno, odgoj u moderno doba. Osim neposrednog utjecaja roditelja i bliže okoline, na razvoj i odgoj djece snažan utjecaj imaju i igre, osobito u ranom djetinjstvu kada roditelji kupuju djeci igračke te nude pojedine igre što se, isto tako, može povezati s odgajanjem djece. Pojedine igre mogu uvelike utjecati na razvoj djece tako što ih uče privikavanju na pridržavanje pravila i normi, odgovornosti, empatiji te kontroliranju emocija, ali i drugim sposobnostima koje imaju utjecaj na formiranje ličnosti i ponašanje djece. Cilj rada je prikazati sličnosti i razlike djetinjstva kroz povijest i moderno vrijeme kako bi se ukazalo na neke pozitivne i negativne strane različitih načina odgoja te pokušao izvesti zaključak o odgoju djece kroz tradicionalni i moderni pristup.

2. Povijesni pregled djetinjstva i odgoja djece

Djetinjstvo kao zasebni period života pojava smatra se novijom pojavom jer su se djeca još u srednjem vijeku smatrala malim odraslim osobama koje su se družile, radile i natjecale sa zrelim odraslim osobama. Do preokreta je došlo u 17. stoljeću kada se u srednjem sloju društva pojavila riječ „dijete” koja je tada bila modernog značenja. Završetkom romantizma, odnosno krajem 19. stoljeća svijest o mladosti kao fenomenu postala je opća pojava jer se smatrala nositeljem novih vrijednosti koje su pružale mogućnost oživljavanja ostarjelog i okorjelog društva (Ariès, 1962). Nešto kasnije, roditelji su bili ti koji su počeli hrabro poticati odvajanje odraslih i djece te novi obiteljski stav, orijentacija prema djetetu i njegovom obrazovanju što se i dogodilo potpisivanjem Deklaracije o pravima djeteta 1959. godine kada su se svi, čak i vladajući počeli brinuti kako bi djeci osigurali sretno djetinjstvo (Kopić i Korajac, 2010). Kako bi se pojam djetinjstva razumio u potpunosti, tako ga je potrebno smjestiti u koncept obitelji koja potječe još od prapovijesti čovječanstva. Prema autoru Benvenu (1972), obitelj je zajednica muža i žena te se smatra originalnom i univerzalnom ljudskom tvorevinom jer svaka osoba ima svoj porodični život. Najčešće se obitelj prikazuje kao monogamna zajednica koja uključuje jednog muža i jednu ženu, međutim postoji i poligamna obitelj u kojoj je jedan muž u braku s više žena, dok se u situaciji kada je jedna žena u braku s više muškaraca obitelj naziva poliandrijskom. Što se tiče obitelji s vodstvom, postoji patrijarhalna obitelj gdje glavnu riječ ima otac i koja većinom prevladava u tradicionalnoj kulturi, te matrijarhalna gdje glavnu ulogu preuzima majka te se taj tip vodstva obitelji sve češće pojavljuje u suvremenoj kulturi (Nimac, 2010). Govoreći o tradiciji, danas ta riječ ima vrlo negativnu konstataciju jer se odnosi na starost i zaostalost kulture, stoga je tradicionalna obitelj nekada označavala isticanje vrijednosti tradicije, dok se u današnjem kontekstu takav odnos briše, a stvara se novi, ravnodušni i neutralan odnos prema vrijednostima obitelji kao zajednice (Nimac, 2010).

Zahvaljujući mnogim znanstvenicima koji su istraživali pedagogiju i razvojnu psihologiju, počelo se govoriti i o modelima razvoja djeteta, koje je objasnila autorica Šagud (2015), od kojih su istaknuti razvojna prekretnica, plemensko dijete, odraslo dijete i socijalno dijete. Model razvojne prekretnice je tradicionalni model koji govori o definiranim normama, standardima i kompetencijama koje dijete usvaja prilikom prijelaza razvojnih faza. Plemensko dijete je model koji odvaja dječji svijet od odrasloga govoreći kako dijete ima vlastitu percepciju i specifične kompetencije koje ne moraju biti jednake kao i kod odraslih. Treći model

odrasloga djeteta ističe odrasli svijet i njihovu percepciju bitnijim od dječjega svijeta. Posljednji model socijalnog djeteta ističe posebnost dječjeg identiteta te dječje kompetencije smatra drugačijim, a ne manje bitnijima od odraslih (Šagud, 2015).

Odgojem i obrazovanjem djece u obitelji dijete modelira i stvara vlastite vrijednosti svojega djetinjstva zbog čega je bitno razumjeti pojam obitelji i njezine vrijednosti. Tradicionalna obitelj, odnosno roditeljstvo pojam je koji sadrži više značenja, međutim dva se ističu kao najučestalija mišljenja kroz povijest. Prvo mišljenje koje navodi autor Nimac (2010) opisuje tradicionalne roditelje kao onima gdje je žena podčinjena mužu, a njihov seksualni odnos sveden je samo na reprodukciju jer se njihova zajednica temelji na ekonomskim interesima. Prema drugom mišljenju, tradicionalna obitelj gdje je važna romantična ljubav između muža i žene, veći broj djece, podjela uloga te djedovi i bake koje žive s njima pokazuju važnost njegovanja tradicije, odnosno međugeneracijskog prenošenja sustava vjerovanja, događaja, stavova, ideala i sve ono što čini kulturu jedne obitelji.

U Hrvatskoj, Makedoniji, Srbiji, Crnoj Gori i Kosovu tijekom 19. stoljeća postojale su takozvane zadruge, što se odnosilo na veće kućne zajednice u kojima je obitavalo više obitelji, a u kojima je odnos bio patijarhalni. Na čelu kuće bio je najstariji muškarac koji je održavao red zajednice i predstavljao ju drugima, a nasljednik mu je bio njegov najstariji sin zbog čega se odvajanje od oca smatralo grijehom i sramotom. Sinovi su, dakle, ostajali u kući, a njihove žene su se dovodile u istu, dok su kćeri odlazile u kuću njihovih muževa (Benveniste, 1972).

O tradicionalnim vrijednostima govori i autorica Yakovleva (2018) te opisuje tradicionalnu obitelj Yakut koja se prilagodila modernom svijetu. Odnos unutar obitelji funkcionira na način da je dijete imalo izniman položaj te mu se pridavala posebna briga i pažnja što mu je osiguravalo cjelokupnu zaštitu, emocionalno blagostanje te bliske odnose s roditeljima i drugim srodnicima. Također, bilo je bitno da dijete poštuje odrasle i starije. Istraživanje koje je navedeno u radu ispitalo je odnos roditelja prema djetetu od 1996. do 2002. godine. Dijete do pete godine bilo je predmetom obožavanja cijele obitelji, no od sedme godine, roditeljski osjećaji bili su vidno manje intenzivni, dijete bi dobivalo osjećaj odgovornosti te bi više pomagalo roditeljima. Kasnije se obitelj uvelike oslanjala na dijete tinejdžerske dobi za podršku i kućanske poslove. Jedna od srži stava tradicionalne obitelji bilo je to da se dijete ne odgaja samo za obitelj, već i za cijelu naciju.

Djetinjstvo u zemljama Trećeg svijeta također je nezaobilazna tema kada se govori o tradicionalnom pristupu odgoja i obrazovanja. Djeci u navedenim zemljama obrazovanje je vrlo

teško dostupno, odnosno imaju jako male mogućnosti za daljnjim razvijanjem, a djetinjstvo im je vrlo kratkog vijeka zbog čega su im briga i nesigurnost glavna obilježja njihovog života. O zemljama Trećeg svijeta, koje su nastale kao politički produkt Hladnog rata, ustvari se jako malo diskutira jer ih se smatra zemljama u razvoju koje još nisu dosegle svoj vrhunac kao zemlje Prvog svijeta, odnosno zemlje zapadnog ili kapitalističkog bloka. Primjerice, kada se govori o Latinskoj Americi koja je prošla kroz težak proces institucionalizacije djetinjstva, i dalje se bori odgojiti normalnu i zdravu djecu, odnosno omogućiti im ispunjeno djetinjstvo što je zemljama Europe sasvim uobičajen standard (Kimer i Mađarac, 2019).

S obzirom da postoji mnogo različitih pristupa odgajanju djece te svaka obitelj drži do svojih posebnih vrijednosti koje daju značenje djetinjstvu njihove djece, navest će se neke karakteristike odgoja u vrijeme starog Rima i Grčke, zatim odgoj djece u srednjem vijeku te za vrijeme prve industrijske revolucije i konačno, karakteristike odgoja djece u moderno doba s opisom odgoja i mogućnosti djece u urbanim i ruralnim sredinama.

2.1. Odgoj djece u vrijeme starog Rima i Grčke

Stara Grčka i Rim smatraju se prvim civilizacijama koje su objasnile pojam djetinjstva i ulogu djece, međutim autor Postman (1994) naveo je kako se Grci i Rimljani ne mogu smatrati izumiteljima djetinjstva, već se njihova ideologija može smatrati korijenjem koje je pomoglo pri kasnijem osmišljavanju istoga. Naime, ne postoji sumnja da su Grci osmislili ideju školovanja i obrazovanja, no takvoj vrsti discipline nedostajalo je empatije i razumijevanja zbog čega se takav način obrazovanja u današnjem modernom svijetu ne smatra prihvatljivim, osobito kada se govori o disciplini koju su vodili Spartanci na što se danas gleda kao jednu vrstu mučenja i zlostavljanja. Također, spomenute su i majke Grka koje su ravnodušno promatrale vlastitu novorođenčad i djecu kako pate (fizički slaba djeca su se ubijala, dok su ostala trpila naporne tjelesne vježbe poput onih u vojničkim logorima) u njihovom procesu odgoja i obrazovanja što se pridaje već spomenutom nedostatku empatije, no takav način odgoja provodio se kako djeca ne bi postala razmažena zbog čega ta ideologija ni danas nije nezaobilazna pa postoje roditelji koji odgajaju svoju djecu na takozvani tradicionalni način.

Rimljani su svoju ideologiju odgoja i obrazovanja te djetinjstva postavili na temeljima Grčke, međutim podigli su ju na višu razinu, posebno putem umjetnosti što se ponovo moglo doživjeti tek u doba renesanse. Viša razina djetinjstva temeljila se na tome da djetinjstvo samo po sebi ne može postojati bez pojma srama što je definiralo djetinjstvo u smislu tajni odraslih koje su se trebale čuvati, odnosno sakrivati od djece, osobito kada se govorilo o seksualnim tajnama. Kod Rimljana, otac je bio glava kuće, onaj koji je imao bezgraničnu vlast čega su se kasnije držali i kršćani, međutim kod njih je otac imao dublje odnose s ostalim članovima obitelji kako navodi autor Benveniste (1972). Muž je imao ženu koja mu je bila podređena, ali mu nije bila sluškinja, već je odnos bio prožet poštovanjem koje je graničilo s ljubavlju. Što se tiče odnosa s djecom, nije se isticalo pravo koje je otac imao nad njima, već njegova dužnost i ljubav koju je iskazivao, iako je imao pravo odrediti sina za svećenika ili kćer za udaju što se smatralo normalnim u srednjem vijeku. Međutim, čak se i za vrijeme Drugog svjetskog rata održao utjecaj roditelja prilikom izbora bračnog partnera. Dogovoreni brakovi sklapali su se da bi se dva plemena, odnosno naroda udružila i time uklonili sve moguće neprilike, a što se tiče mišljenja kćeri koja se udavala, ono je bilo uvriježeno tek oko 11. stoljeća. Važno je razlikovati grčki od rimskog odgoja jer su Grci odgajali za umjetnički izgled, za lijepo i estetsko, dok Rimljanima nije bilo previše stalo do vanjskog izgleda jer im je važnija bila sila i snaga, odnosno tijelo koje je izvršavalo praktičnu korist i garantiralo pobjedu (Pranjić, 2015).

2.2. Odgoj djece u srednjem vijeku

Prvi narodi koji su postavili svoje korijene na području današnje Kanade još 1000.g.pr.Kr. bili su Metisi i Inuiti, koji su nakon 12. stoljeća kao mješavina Prvih naroda, nastavili održavati njihovu tradiciju, povijest i sustave podučavanja koji su odražavali njihovo iskustvo i usmjeravali njihove živote. Djetinjstvo njihove djece bilo je prožeto učenjem njihovih specifičnih zadataka i uloga unutar obitelji i zajednice. Tako su u tradicionalnim sjevernoameričkim autohtonim društvima djeca kroz priče i primjere učila o jezicima i vrijednostima svojih naroda te praktičnim vještinama potrebnim za svakodnevni život, poput pecanja i lova. Roditelji i ostali članovi obitelji bili su modeli ponašanja djeci koja bi ih promatrala i oponašala ono što vide. Nadalje, stariji su dijelili priče kako bi poučavali mlade ili ih upozoravali na štetne radnje, a svome su jeziku u nastajanju dodali slojeve značenja i referenci izvučene iz njihove

povijesti i iskustava. Jezik je bio vezivno tkivo između prošlosti i sadašnjosti te između iskustva i značenja. Ove životne lekcije omogućile su djeci da pronađu načine za interakciju sa svojom okolinom te da se razvijaju intelektualno, moralno i duhovno. Bio je to sustav prilagođen domorodačkom stilu života koji dobro opisuje tradicionalni pristup djetinjstvu i obrazovanju djece (Matthew, 2001).

2.3. Odgoj djece – industrijsko vrijeme

Ono što je uvelike utjecalo na značenje pojma djetinjstva, odgoj, ali i na civilizaciju općenito, bila je pojava industrijske revolucije u 18. stoljeću. Iako je period razvoja industrije stavio djecu na mjesto radnika, istovremeno su se počela postavljati pitanja o dječjim pravima, zabrinutost za dječje zdravlje i njihov razvoj (Šagud, 2015). Već poslije 16. i 17. stoljeća pojam djetinjstva počeo se mijenjati, odnosno djecu se počelo poštivati smatrajući ih posebnim bićima koje je bilo potrebno odvojiti i zaštititi od svijeta odraslih. Vjerovalo se kako su djeca drugačije naravi te da imaju različite potrebe (težnja za empatijom, nježnošću i većom odgovornošću) od odraslih zbog čega ih se na kraju i odvajalo od odrasle populacije. Učilo ih se čitati i pisati te odgojati na način kako je tadašnja kultura to zahtijevala koja je te vještine smatrala oružjem za borbu protiv neznanja, vulgarnosti i besposlice. Tamo gdje je obrazovanje bilo cijenjeno, razvijao se i koncept djetinjstva što se moglo vidjeti u područjima Engleske, a najviše na britanskim otocima. Nadalje, roditelji, braće i sestre, prijatelji te sve ostale osobe koje svakodnevno okružuju dijete uvelike utječu i usmjeravaju njegovo iskustvo, pomažu mu u stjecanju vještina i načinu komuniciranja s okolinom. Kroz taj stvaralački proces djetetu se javlja potreba za postajanjem dijelom svoje zajednice i kulture u kojoj djeluje, no što se danas preokrenulo u želju za prijevremenim odrastanjem. Izložena potrošačkoj kulturi koja žudi za uspjehom i materijalnim bogatstvom, ponašanje djece približava se ponašanju odraslih što je utjecalo na mnoge segmente života. Razlika između zločina odraslih i zločina počinjenog od strane malodobne djece sužava se zbog čega i kazne za zlodjela postaju jednaka. Moderna industrija promijenila je proizvodnju dječje odjeće koja je skoro posve nestala jer je cilj postao djecu staviti u kalup odraslih, a izbaciti vedrinu i šarenilo što je opisivalo dječju odjeću (Postman, 1994).

2.4. Odgoj djece u moderno doba

Autori Lam, Kwong i To (2019) navode kako se unazad par desetljeća pojavljuje interes kod znanstvenika za istraživanjem koncepta odgojnog stila roditelja, osobito kada se u 21. stoljeću pojavio fenomen takozvanog pretjeranog roditeljstva. Stoga su roditelji današnje moderne generacije postavili cilj da što više ulože sebe u odgoj svoje djece tako što bi im u što ranijoj dobi dali što više mogućnosti, odnosno aktivnosti što bi trebalo pridonijeti njihovom uspjehu u budućnosti. Međutim, kako bi roditelji bili svjesni želja, interesa i mišljenja svoje djece, tako je potrebno osigurati otvorenu komunikaciju unutar obitelji, kao i redovito iskazivanje poštovanja jednih prema drugima uz ohrabrivanje da bi bili u mogućnosti ostvariti vlastite ambicije (Zloković, Gregorović Belaić i Čekolj, 2020).

Moderno roditeljstvo je uključeniji, fleksibilniji i relativno bezkonfliktni stil roditeljstva. Moderni roditelji vjeruju kako je svako dijete jedinstveno te zahtijeva drugačiji način roditeljstva, stoga je suvremeno roditeljstvo prilagođeno individualnim potrebama i interesima svakog djeteta, odnosno puno se pažnje posvećuje dobrobiti i mentalnom zdravlju djeteta. Moderno roditeljstvo nastoji odgojiti svoje dijete kako bi ono izraslo u samopouzdanu osobu s razvijenim talentima i osobnim stavovima. Filozofija modernog roditeljstva jest odgojiti dijete kako bi poštovalo svoje roditelje, a ne mu utjerivati strah da ga se boji što je često ishod tradicionalnog roditeljstva. Roditelji se postavljaju iznad djeteta, ali odlučuju ne držati svu moć u svojim rukama zbog čega se fokusiraju na poticanje djeteta kako bi istraživalo te na kraju razvilo svoj osobni identitet. Nadalje, od modernih roditelja realno je očekivati fokus na dobre ocjene i postignuća, ali i na opremanje svoje djece vještinama i talentima kako bi se praktično uklopili u stvarni svijet. Moderni roditelji pokušavaju obratiti pozornost na jake strane svog djeteta i usredotočiti se na to da im daju potrebno priznanje kako bi stekli više samopouzdanja u ovom području (Ellison, Barker, and Kulasuriya, 2009).

U radu autora Sarwara (2016) navedeno je kako različiti stilovi roditeljstva različito utječu na ponašanje djece, osobito u razdoblju adolescencije kada dolazi do značajnog fizičkog i emocionalnog razvoja pojedinaca. Govoreći o tradicionalnom roditeljstvu autoritarnog stila, smatra se glavnim izvorom delinkventnog ponašanja djece i adolescenata zbog čega ne začuđuje činjenica kako je danas velika rasprostranjenost permisivnog stila roditeljstva. No, kada se krene modernim

roditeljskim putem, roditelji često krivo doživljavaju pojam uravnotežene discipline te razlike između normalne uključenosti i prevelike uključenosti u život svoje djece. Kao rezultat toga, moderno roditeljstvo dovodi do poprilično popustljivog stila roditeljstva. Moderni roditelji svojoj djeci daju mogućnost stjecanja privilegija umjesto kažnjavanja ili uskraćivanja istih zbog čega će, primjerice, prije dobiti nagradu jer su djeca ponekad pojela povrće nego što će biti kažnjeni jer ne žele pojesti to isto povrće. Do permisivnog roditeljstva obično dolazi jer su jedan ili oba roditelja odgajani u tradicionalnom i prilično strogom okruženju te su se zavjetovali kako svoju djecu neće izlagati istom okruženju. Nažalost, to vodi u drugu krajnost, do toga da je djeci sve dopušteno. Permisivno roditeljstvo obično stvara pomalo razmaženu djecu koja se ne može nositi sa scenarijem u kojem im se nešto uskraćuje što često dovodi do ispada bijesa ili mnogo gorih ponašanja. U tom scenariju, roditelji postaju robovi djeteta jer dijete uzima dotadašnju ulogu roditelja u kojoj ono kontrolira njih, a ne obrnuto (Ellison, Barker, and Kulasuriya, 2009).

Kada se govori o dječjoj igri u modernom svijetu, nestala je spontanost i kreativnost koje su opisivale dječju igru zbog čega nije bila potrebna oprema ili dodatna pravila, već je bilo bitno uživanje u samoj igri. Jedna od starijih, igra skrivača, danas je skoro posve nestala jer je dijete, kako navodi autorica Jurčević Lozančić (2018), izgubilo kulturu u kojoj je on aktivan subjekt te je postalo potrošačem i objektom današnje kulture. Modernim igrama današnjice smatraju se one koje se igraju korištenjem sofisticiranih tehnoloških alata, a mogu se igrati s više igrača ili samostalno. Autori Gialamas i Nikolopoulou (2010) ističu kako korištenje računala može biti dobro iskustvo ukoliko se vrijeme provedeno za računalom iskoristi na pedagoški primjeren način te integrira u prirodno okruženje učenja. Naravno, uz uloga pedagoga i nastavnika, roditelji imaju najveću ulogu u vršenju nadzora nad djecom dok su za računalima kako se ne bi prepustili opasnostima koje je moguće pronaći na internetu te kako bi tehnološke alate iskoristili u svrhu razvijanja i poboljšanja svojih vještina i znanja.

Prema Ogunyemi i Henning (2020) u mnogim istraživanjima prikazana su djeca, koja bi, ničim izazvana, počela se penjati po drveću, skupljala razne predmete s poda, oponašala svoje roditelje ili bi glumila da plaču. Razlog tome ponašanju kasnije se objasnilo teorijom psihologa Sigmunda Freuda te se dječja igra prikazala prirodnom pojavom svakog djeteta poput žeđi ili gladi. Međutim, kako bi se razvijali u koraku s

vremenom, u Africi su predškolska djeca postavljena da pasivno gledaju televizijske programe pod nadzorom needuciranih nastavnika kako bi imali obrazovanje digitalnog sadržaja.

Današnjim se suvremenim, humanističko-razvojnim kurikulumom želi omogućiti transformativan odgoj i obrazovanje kako bi se osigurale nove trajne vrijednosti te nadogradila nova znanja i vještine (Petrović-Sočo, 2009), međutim zanemaruje se činjenica da kada djeca izađu iz odgojno-obrazovne ustanove, ona se okreću svojim navikama, obavezama i stvarnim ciljevima u životu. Nadalje, kako navodi autorica Car (2013), djetinjstvo više nije zaštićeno vrijeme oslobođeno odgovornosti i opterećenja jer su djeca, kako je već navedeno ranije, sve više izložena aspektima života odraslih. Polako dolazi do nestajanja djetinjstva, a ponajviše zbog sve veće izloženosti društvenim mrežama, televizijskim sadržajima i video-igricama što utječe na povećanje ekonomske moći kod djece i zbog čega ona sve češće izražavaju vlastite ciljeve u obliku ekonomskog uspjeha.

2.4.1. Odgoj djece u urbanim i ruralnim sredinama modernog doba

Pojam *urbano* odnosi se na regiju ili područje koje je gusto naseljeno i posjeduje karakteristike okruženja koje je stvorio čovjek, a ljudi koji žive na tom području bave se obrtom, trgovinom ili uslugama. U urbanom naselju postoji velika industrijalizacija koja rezultira boljim mogućnostima zapošljavanja te nije ograničeno samo na gradove, već su u njega uključeni i gradovi i prigradska naselja. Mnoge su prednosti života u urbanim sredinama jer je omogućen lak pristup raznim sadržajima, bolji prijevoz, velik broj mjesta za zabave i obrazovanja, zdravstvene ustanove i još mnogo toga. Međutim, urbana naselja imaju i određene nedostatke kao što je zagađenje uzrokovano industrijalizacijom velikih razmjera i prijevoznim sredstvima poput autobusa, vlakova i automobila što dovodi do povećanja zdravstvenih problema kod ljudi koji žive u tom području. Pojam *ruralno* definirano je kao regija koja se nalazi na periferiji, a odnosi se na malo naselje koje se nalazi izvan granica grada, trgovačkog ili industrijskog područja. Ono može uključivati seoska područja, sela ili zaseoke gdje postoji prirodna vegetacija i otvoreni prostori. Na tom je području mala gustoća naseljenosti, a primarni izvor prihoda stanovnika je

poljoprivreda i stočarstvo, no i kućna industrija jedan je od glavnih izvora prihoda (Tine, 2017).

Psihološki poremećaji, razvodi i druge socijalne patologije češće su među onima koji žive u urbanim četvrtima s niskim prihodima nego u ruralnim. No, ruralno siromaštvo donosi mnoštvo vlastitih stresora. Ruralno je siromaštvo povezano s višom smrtnošću dojenčadi, nižom kvalitetom stanovanja i zdravstvene skrbi te manjim brojem formalnih usluga podrške od urbanog siromaštva (Brody i sur., 1994). Zaključno, ruralne obitelji primaju, daju i očekuju značajno manje pomoći od drugih u svom "gradu" nego urbane obitelji. No, jedna od najvećih prednosti ruralnih škola s niskim prihodima u usporedbi s gradskim školama s niskim prihodima je tendencija za manjim razredima u prvim, varijabla koja je povezana s postignućem. Konkretno, kada se gleda omjer učenik/učitelj, postignuća su veća u manjim školama s manjim razredima jer je nastavnik u mogućnosti dati veću pažnju svakom djetetu, odnosno učeniku.

Nadalje, istraživanja koja su naveli autori McCracken i Barcinas (1991) o mjerljivim roditeljskim ponašanjima ruralnih naspram urbanih roditelja otkrila su kako ruralni roditelji imaju tendenciju manje emocionalne podrške, više su nametljivi i stroži od roditelja iz urbanih sredina. Također postoje razlike u uvjerenjima i ponašanju roditelja ruralnih naspram urbanih roditelja o akademskom uspjehu njihove djece. Naime, u usporedbi s roditeljima iz urbanih sredina, roditelji iz ruralnih područja stavljaju manji naglasak na akademska postignuća svoje djece i imaju niža očekivanja prema obrazovnim postignućima svoje djece jer financijski nisu u mogućnosti pružiti im više, a i roditelji iz urbanih područja imaju više općeg znanja o razvoju obrazovanja. Miljević-Ridički, Pahić i Vizek Vidović (2011) navode kako roditelji iz urbanih i ruralnih područja imaju tradicionalnu perspektivu kada se govori o odgovornosti škole povezanoj sa školovanjem djece i kvalitetom nastave. Međutim, veća povezanost škole i roditelja te zadovoljstvo komunikacijom očituje se u ruralnim područjima, dok u onim urbanim, roditeljima nedostaje više vremena kako bi povećali suradnju sa školom. Isto tako, komunikacija između obitelji znatno je bolja u ruralnim naseljima zbog čega su svi odnosi vrlo važni te se u školama održava pozitivna klima.

3. Utjecaj tradicionalnih i modernih igri na odgoj i razvoj djece

Važno je razumjeti kako, osim roditelja i okoline, i igre imaju veliku ulogu kada se govori o odgoju i razvoju djece, osobito danas kada dječje mogućnosti za aktivnostima na otvorenom sve manje. Roditelji bi trebali poticati svoju djecu na boravak na otvorenome i upoznati djecu s dobrobitima igre jer one uvelike utječu na njihovo zdravlje te razvoj i učenje. U nastavku rada navest će se i objasniti igre tradicionalnih i modernih karakteristika te razlika između njihovog utjecaja na dječji razvoj.

3.1. Tradicionalne igre

Tradicionalne igre za djecu zauzimaju vrlo bitno mjesto kada se govori o tradicionalnoj kulturi određenoga naroda jer su one na najjednostavniji i najbolji način prikazivale djeci tradicionalne običaje. Isto tako, igre su djecu privikavala na ponašanje prema određenim pravilima svakoga naroda što je ujedno utjecalo na odgoj, rast i razvijanje ličnosti djece. Nekadašnje tradicionalne igre danas su zamjenjene online igricama koje djeci oduzimaju puno vremena, a zbog čega je i njihov umjetničko-izražajni karakter neispunjen ili ostvariv na niskoj razini naspram tradicionalnih igara koje su snažno poticale autonomnu motivaciju kod djece. Tradicionalne igre zahtijevale su samostalnu izradu od djece ili uz pomoć njihovih roditelja, a izrađivale su se od različitih materijala što je razvijalo spretnost i kreativnost kod djece (Tufekčić, 2010). Stoga ono što djeci treba usaditi jest da su tradicionalne igre kulturna dobra koja obilježavaju kulturu svakoga naroda, a koja utječu na formiranje ponašanja, odnosno njihove cjelokupne ličnosti koja kreće s igrom od najranije dobi.

Karakteristike tradicionalnih igara koje autor Perdani (2013) navodi u svom članku su:

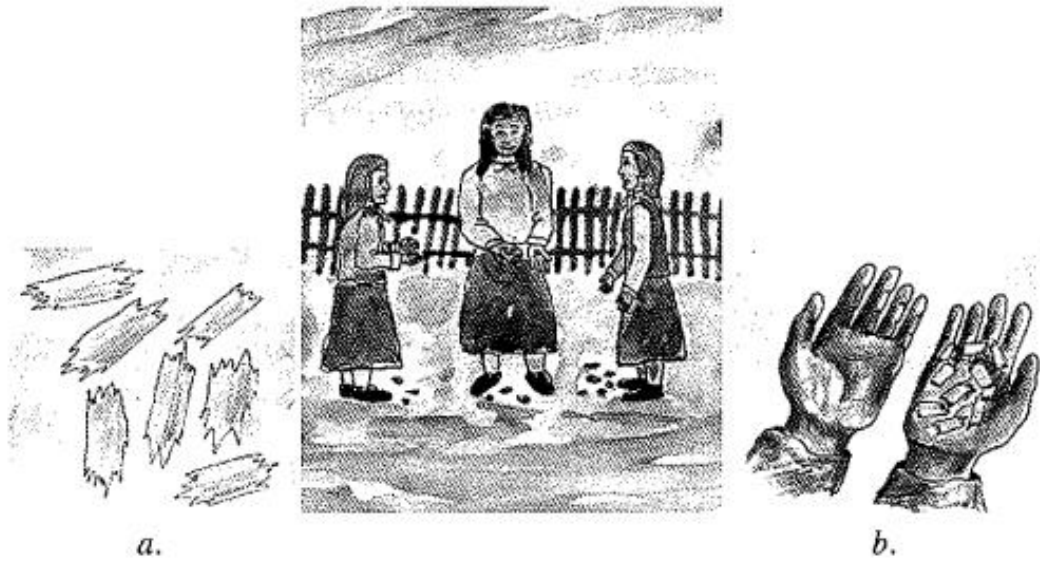
- u tradicionalnim igrama okoliš se koristi kao izvor i sredstvo igre;
- tradicionalne igre češće se igraju s velikim brojem igrača, iako se neke mogu igrati samo u dvoje i troje što pridonosi socijalizaciji djece;
- tradicionalne igre u svojoj srži sadrže plemenite vrijednosti i posebne moralne poruke kao što su vrijednosti zajedništva, poštenja, odgovornosti, milosti, ohrabrenja, postignuća, poštovanja drugih, intimnosti, tolerancije, aktivnosti,

kreativnosti, neovisnosti, brige za okoliš, solidarnosti, sportskog duha i poštivanja pravila;

- tradicionalne igre imaju fleksibilnu prirodu što znači da se mogu odvijati u zatvorenom i na otvorenom prostoru;
- kod tradicionalnih igara, njihova pravila igre mogu se prilagoditi dogovorom igrača;
- iskustvo stečeno sudjelujući u igrama je emocionalno iskustvo koje se rađa iz fizičkog kontakta između igrača.

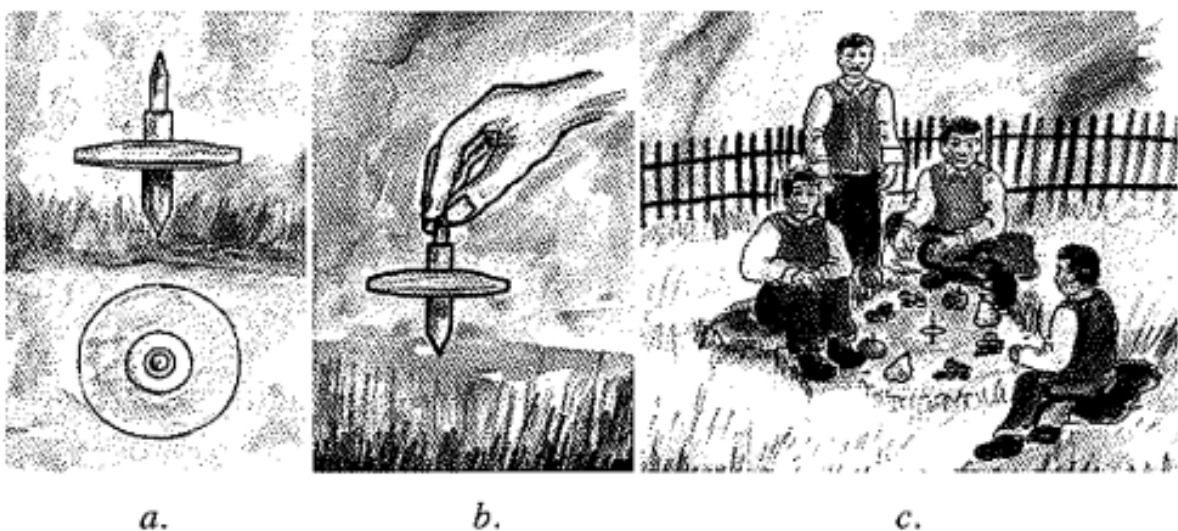
Igre koje su nastale u prvim desetljećima 20. stoljeća služile su kako bi naučile djecu obavljanju svakodnevnih poslova u obitelji te su se izvodile na otvorenom prostoru poput livada, a predmeti su najčešće bili od drveta. Zbog toga što je svrha igri bila pripremiti djecu na život odraslih i njegove obaveze, igre se nisu smatrale zasebnom dječjom aktivnošću s odvojenim vremenom kao što je to danas, već su one bile dio radnih aktivnosti djetinjstva svakog djeteta.

Neke tradicionalne igre bile su predviđene pripremiti djecu za obiteljske poslove te su prema Tufekčiću (2010) izdvojene neke od njih poput igra *titaraka*, igra *zvrk* te igra *topića*. Igra *titaraka* bila je namijenjena samo djevojčicama koje su skupile komadiće drveta te ih prebacivale iz ruke u ruku, a cilj je bio ostati sa što većim brojem komadića drveta u rukama. Djevojčica kojoj je najmanji broj komadića drveta ispao na zemlju postala je pobjednica što bi ukazalo na njezinu sposobnost za obavljanjem kućanskih poslova.

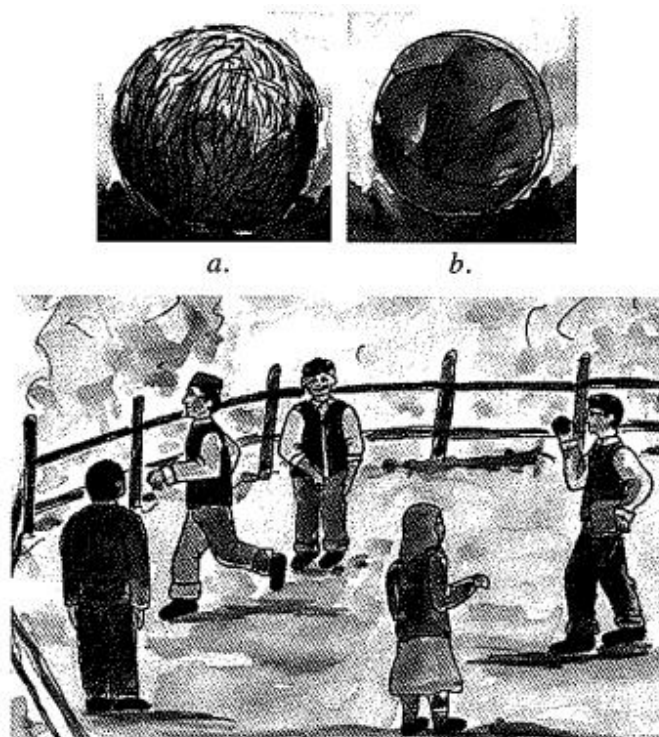
Slika 1. Igra titaraka (Tufekčić, 2010)

Igra *zvrk* bila je igra za dječake gdje je *zvrk* predstavljao mali komad drveta te se na zemlji napravio mali krug u kojem su bili poredani orasi ili komadići nekog voća. Dječaci su redom vrtjeli *zvrk* unutar toga kruga te kada bi se zaustavio, vrh *zvrka* pokazivao je na osvojenu nagradu, oraš ili voće. Ova vrsta igre ne pokazuje na učenje obavljanja svakodnevnih poslova u obitelji, s obzirom da su u obiteljima s tradicionalnim vrijednostima majke te koje su se bavile kućanskim poslovima, međutim ova igra poticala je vrijednosti zajedništva, poštenja, sportskog duha te poštivanja pravila, a što je bitno učiti djecu još od rane dobi.

Slika 2. Igra *zvrk* (Tufekčić, 2010)

Igra *topića* bila je zajednička igra i za dječake i za djevojčice, a odvijala se u ograđenom dvorištu s loptom od kravlje dlake koju su djeca sama izrađivala tako što su mokrim rukama dirali krave i skupljali njihovu dlaku. U ovoj igri jedno je dijete trčalo s loptom u ruci i cilj je bio pogoditi drugoga unutar ograđenoga dvorišta. Onaj koji bi bio pogođen nastavio bi loviti s istom loptom. Ova igra primjer je kreativnosti i domišljatosti djece koja su sama izradila loptu kao sredstvo za igru, a ujedno igra pridonosi i socijalizaciji djece te učenju timskom radu.

Slika 3. Igra *topića* (Tufekčić, 2010)

Autori Junaedah, Thalib i Ahmad (2020) navode tradicionalne igre koje se odvijaju na području Indonezije, a jedna od njih naziva se igra *asing* koja kod djece razvija stav suosjećanja kada pomažu jedni drugima, stav suradnje te osjećaj zajedništva.

3.2. Moderne igre

Kada se razmatra pojam djetinjstva te odgoj djece, u 21. stoljeću tehnologija je postala nezaobilazna u životu svakog čovjeka, od onog najmlađeg pa do najstarijeg, zbog čega više nije ni začuđujuće da obitelji iz siromašnih i nepovoljnih krajeva posjeduju bar jedno računalo te „pametne” mobitele i tablete. Imajući na umu kako je digitalno doba uvelike obuhvatilo današnje generacije, došlo je i do velikih promjena na motorički rast i razvoj djece. Mnoga djeca nemaju dovoljno razvijene fine motoričke vještine zbog preučestalog korištenja mobilnih uređaja ili računala u vrlo ranoj dobi što pridonosi značaju tradicionalnim igrama za djecu jer tada dolazi do značajnog verbalnog i intelektualnog razvoja kao i na moralnu izgradnju djetetovog karaktera (Aris Rahmadani, Latiana i Aen, 2018). Nezaobilazno je spomenuti i televiziju kao jedan od utjecajnih medija koji također pruža širok spektar svakodnevnih informacija. Važno je shvatiti kako se na televiziji prikazuju razni sadržaji, od crtanih filmova za djecu, dokumentaraca, vijesti, reklama, što sve može biti popraćeno pozitivnim, ali i negativnim sadržajima. Štoviše, zbog utjecaja medija dolazi do velike promjene u komunikologiji i društvu, a čemu se ne pridaje dovoljno velika pažnja da bi se uložilo u odgoj i obrazovanje za medije (Blažević, 2012).

4. Odgajanje djece – različiti pristupi i izazovi

Najvažnije odgojno okruženje za svako dijete je njegova obitelj jer će mu ona prva pružiti brigu i prva znanja, a isto tako, utjecat će i na njegovu emocionalnu zrelost (Zloković i Rosić, 2002). Nadalje, pojam kvalitetnog odgoja i obrazovanja odnosilo bi se na razvijanje identiteta pojedinca sa svojim moralnim načelima. Stoga bi se moglo reći kako bi pri odgajanju najidealnije bilo slijediti rečenicu „koliko odgovornosti toliko slobode” što bi značilo koliko dijete pokazuje odgovornosti prema svojim obavezama toliko zaslužuje nagradu, odnosno ima veću slobodu izbora. Naravno, kako bi dijete naučilo sam pojam odgovornosti, tako mu je potrebno od najranije dobi čvrsti stav roditelja koji će mu usaditi njemu ispravne smjernice za rast i razvoj. U današnje vrijeme strah roditelja postao je veći od same želje za zadovoljavanjem dječjih interesa zbog čega djeca skoro pa ni ne provode vrijeme na otvorenom kako se ne bi ozlijedila ili prehladila. Učenje i igra su aktivnosti koje su djeci prirodne već od rođenja, stoga je bitno osigurati im pozitivno i ugodno okruženje koje će poticati njihov rast i razvoj, a o čemu ovisi i stil roditeljstva jer bez poticajnih roditelja neće postojati ni poticajno okruženje za djecu (Zlatar i Klišanić, 2021).

Postoje četiri odgojna stila koja opisuju način na koji roditelji odgajaju svoju djecu, a to su autoritaran, zanemarujući, popustljiv i autoritativan stil. Kao što je već navedeno tijekom rada, autoritaran stil opisuje tradicionalne roditelje koji su malo ili nimalo isticali emocionalnu osjetljivost prema djeci, ali su zato imali veliku kontrolu nad njihovim životom. Takav stil djeci je uzrokovao stres i razvijao tjeskobu kao i druge psihičke poremećaje. Zanemarujući stil također se naziva i ravnodušnim stilom, a smatra se gorim čak i od autoritarnog stila. Roditelji ravnodušnog stila ne provode puno vremena sa svojom djecom niti ih previše zanima čime im se djeca bave. Također, vrlo im slabo pokazuju ljubav i pažnju te puštaju djeci da se brinu sami o sebi dok su roditelji zaokupljeni svojim poslovima. Idući stil je popustljiv ili tolerantan što opisuje ne postojanje pravila u jednoj obitelji. Roditelji ne postavljaju granice djeci zbog čega im je sve dopušteno, a njihov odnos može se opisati odnosom roditelja i najboljeg prijatelja. Posljednji, autoritativni stil smatra se idealnim odgojnim stilom jer pridonosi uravnoteženom odnosu roditelja i djece. Djeca imaju podršku svojih roditelja, postavljenje su granice i pravila, ali se i uvažavaju mišljenja i osjećaji djece (Sarwar, 2016). Tablica 1. prikazuje četiri odgojna stila u kojoj je svaki opisan s obzirom na nisku/visoku razinu emocionalne uključenosti kao i nisku/visoku kontrolu roditelja.

	<i>NISKA KONTROLA RODITELJA</i>	<i>VISOKA KONTROLA RODITELJA</i>
<i>NISKA EMOCIONALNA UKLJUČENOST</i>	ZANEMARUJUĆI ODGOJNI STIL	AUTORITARNI ODGOJNI STIL
<i>VISOKA EMOCIONALNA UKLJUČENOST</i>	POPUSTLJIV ODGOJNI STIL	AUTORITATIVNI ODGOJNO STIL

Tablica 1. Odgojni stilovi (Sarwar, 2016)

Teško je odrediti univerzalni odgojni stil iako su kod svakog pojedinog odgojnog stila naglašene određene prednosti i nedostaci zbog toga što svako dijete zahtijeva drugačiji način pristupa prema njemu, odnosno ima različite interese, želje i mogućnosti po kojima se svaki roditelj treba ravnati jer bi on trebao znati što je najbolje za njegovo dijete kako bi se ispravno razvijao (Zlatar i Klišanić, 2021). U današnjem urbaniziranom svijetu s naglim globalnim promjenama te razvojem tehnologije, izazov je odgojiti, odnosno usmjeriti djecu prema istinskim vrijednostima kako bi savjesno djelovali kao mlade osobe, kako pojedinačno tako i u društvu.

5. Zaključak

Tema ovog rada bila je prikaz djetinjstvo, odnosno odgoj kroz povijest od stare Grčke i Rima, preko srednjeg vijeka i industrijske revolucije do današnjeg modernog doba gdje se moglo primijetiti kako se mnogo toga promijenilo što se tiče odgoja, ali je i mnogo održano do danas. Kao specifičnost tradicionalnog roditeljstva prikazuje se zajednica gdje je žena podređena mužu, dok je on glavni u kućanstvu. Dolaskom mlađih generacija te modernizacijom vremena i globalizacijom ta se situacija znatno promijenila. Dok su tradicionalni roditelji bili više autoritarni, moderni roditelji pak nemaju dovoljno vremena za svoju djecu i samim tim propuštaju dragocjeno vrijeme njihove djece dok razvijaju svoj identitet i postaju odrasle osobe.

S jedne strane, tradicionalno roditeljstvo je poistovjećuje se s odgojem stare Grčke, odnosno opisuje se nefleksibilnim i krutim. Fokus je na odgoju odgovornih i funkcionalnih odraslih osoba s dobrim manirama, odgovarajućim obrazovanjem i vrijednom etikom, dok je s druge strane moderno roditeljstvo fleksibilno, a fokus je na odgoju, uključivanju i dopuštanju djeci da slobodno izraze svoju individualnost uz postizanje visokih ocjena i postignuća. U današnje vrijeme ponekad je ta sloboda u izražavanju prevelika zbog čega je sve veći broj djece i adolescenata koji kada odrastu ne znaju koji svoje ciljeve u životu. Mnoge odrasle osobe još uvijek ne znaju čime bi se bavile u životu, mijenjanju smjerove studija iz godine u godinu kao i svoje identitete zbog čega pokušavaju steći brzu zaradu na internetu.

Današnji svijet prepun je različitih mogućnosti i ideja, stoga je nemoguće odlučiti se za idealni odgoj svoga djeteta s obzirom da je i njegova okolina odgojna sredina koja utječe na njegov razvoj, a tome je i suvremena tehnologija donijela mnoge promjene u ekonomiji i društvu. Iako se često govori o pozitivnim stranama korištenja internetom, rijetko tko spominje negativne strane, a koje uvelike utječu na emocionalni i intelektualni razvoj, osobito kod adolescenata. Društvene mreže prepune su različitog sadržaja što mlade ostavlja bez vlastitih ideja jer svakodnevno provode vrijeme gledajući tuđe sadržaje i razmišljajući o nedostižnim idealima ljepote zbog čega je danas, više nego ikada, velika pojava usamljenosti i anksioznosti s kojima se mladi bore, a malo tko priča.

Oko jednoga se svi mogu složiti, a to je činjenica da je za dijete najvažnije biti prisutan od samog rođenja kada je istodobno potrebno fokusirati se na njegov rast i razvoj dok ne bude u mogućnosti sam donositi racionalne odluke. Kao u svemu, tako i u odgoju, važno je naći ravnotežu te dijete naučiti ljubavi, poštovanju i postavljanju granica kako bi izraslo u ispunjenu

osobu. Moje mišljenje je da se svaki roditelj treba kompetentno brinuti o vlastitom djetetu te istovremeno pratiti promjene koje se događaju oko njega kako bi se dijete naučilo razvijati u skladu s tim promjenama, ali i prilagođavati istome. Također, roditelj nije u mogućnosti samostalno odlučivati što je najbolje za njegovo dijete, stoga je vrlo važna i komunikacija između roditelja i djeteta da bi ono imalo osobu od povjerenja koja će mu pomoću tijekom njegovog rasta i razvoja.

6. Popis literature

1. Ariès, P. (1962). *Centuries of childhood: A social history of family life*. Vintage Books.
2. Aris Rahmadani, N. K., Latiana, L., & Aen, R. A. (2018). The influence of traditional games on the development of children's basic motor skills. *Proceedings of the International Conference of Early Childhood Education (ICECE 2017)*. International Conference of Early Childhood Education (ICECE 2017), Padang, Indonesia. <https://doi.org/10.2991/icece-17.2018.41>
3. Benveniste, A. (1972). Obitelj kroz povijest. *Bogoslovska smotra*, 42 (1), 35-51. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/36642>
4. Blažević, N. (2012). Djeca i mediji – odgoj na »televizijski« način. *Nova prisutnost*, X (3), 479-493. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/93178>
5. Brody, G. H., Stoneman, Z., Flor, D., McCrary, C., Hastings, L., & Conyers, O. (1994). Financial resources, parent psychological functioning, parent co-caregiving, and early adolescent competence in rural two-parent African-American families. *Child development*, 65(2), 590–605.
6. Car, S. (2013). Adolescencija 21. stoljeća: društvena uvjetovanost, temeljne karakteristike i pedagoški izazovi. *Pedagogijska istraživanja*, 10 (2), 285-292. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/129673>
7. Ellison, G., Barker, A. & Kulasuriya, T. (2009). Work and care: a study of modern parents. *Equality and Human Rights Commission*.
8. Gialamas, V., & Nikolopoulou, K. (2010). In-service and pre-service early childhood teachers' views and intentions about ICT use in early childhood settings: A comparative study. *Computers & Education*, 55(1), 333–341. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2010.01.019>
9. Junaedah, J., Thalib, S. B., & Ahmad, M. A. (2020). The outdoor learning modules based on traditional games in improving prosocial behaviour of early childhood. *International Education Studies*, 13(10), 88. <https://doi.org/10.5539/ies.v13n10p88>
10. Jurčević Lozančić, A. (2018). NEW PARADIGMS OF UNDERSTANDING A CHILD, QUALITY OF CHILDHOOD AND CHILDHOOD INSTITUTIONALIZATION. *Život i škola*, LXIV (1), 18-18. <https://doi.org/10.32903/zs.64.1.1>

11. Kimer, K. i Mađarac, D. (2019). DEPRIVACIJA DJETINJSTVA I OBRAZOVNIH MOGUĆNOSTI DJECE U ZEMLJAMA TREĆEG SVIJETA. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek*, 3 (3.), 27-42. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/234845>
12. Kopic, Ž. i Korajac, V. (2010). DJECA I DJETINJSTVO U DOKUMENTIMA O PRAVIMA DJECE. *Život i škola*, LVI (24), 45-54. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/63277>
13. Lam, C.-M., Kwong, W.-M., & To, S.-M. (2019). Has parenting changed over past decade? A qualitative study of generational shifts in parenting. *International Journal of Social Science and Humanity*, 42–47. <https://doi.org/10.18178/ijssh.2019.V9.988>
14. Matthew, N. (2001). Stay In School, Capacity Building, Special Needs & Community Initiatives. *First Nations Education Steering Committee and the First Nations Schools Association*.
15. McCracken, J.D. & Barcinas, J.D.T. (1991). Differences Between Rural and Urban Schools, Student Characteristics, and Student Aspirations in Ohio. *Journal of Research in Rural Education*, 7(2), 29-40.
16. Miljević - Riđički, R., Pahić, T. i Vizek Vidović, V. (2011). Suradnja roditelja i škole u Hrvatskoj: sličnosti i razlike urbanih i ruralnih sredina. *Sociologija i prostor*, 49(2 (190)), 165-184. <https://doi.org/10.5673/sip.49.2.3>
17. Nimac, D. (2010). (Ne)mogućnosti tradicijske obitelji u suvremenom društvu. *Obnovljeni Život*, 65. (1.), 23-35. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/49363>
18. Ogunyemi, F.T., & Henning, E. (2020). From traditional learning to modern education: Understanding the value of play in Africa's childhood development. *South African Journal of Education*, 40 (Supplement 2), S1–S11. <https://doi.org/10.15700/saje.v40ns2a1768>
19. Perdani, P.A. (2013). Peningkatan Keterampilan Sosial Melalui Metode Bermain Permainan Tradisional pada Anak TK B. *Jurnal Pendidikan Usia Dini*, 7(2). Preuzeto s <http://journal.unj.ac.id/unj/index.php/jpud/article/view/3879>
20. Petrović-Sočo, B. (2009). Značajke suvremenog naspram tradicionalnog kurikulumu ranog odgoja. *Pedagogijska istraživanja*, 6 (1-2), 123-136. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/118104>
21. Postman, N. (1994). *The disappearance of childhood*. New York: Vintage/ Random house.

22. Pranjić, M. (2015). Autohtoni starorimski odgoj. *Napredak*, 156 (1-2), 169-203. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/166163>
23. Sarwar, S. (2016). Influence of parenting style on children's behaviour. *Journal of Education and Educational Development*, 3 (2), 222.
24. Šagud, M. (2015). Contemporary Childhood and the Institutional Context. *Croatian Journal of Education*, 17 (Sp.Ed.1), 265-274. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/137691>
25. Tine, M. (2017). Growing up in Rural vs. Urban Poverty: Contextual, Academic, and Cognitive Differences. In (Ed.), *Poverty, Inequality and Policy*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.68581>
26. Tufekčić, A. (2010). Etnopedagoški prikaz tradicionalnih dječjih igara s Majevice. *Školski vjesnik*, 59 (2.), 223-240. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/82370>
27. Yakovleva, A. (2018). *Child rearing in the north: The traditional sakha family and modern trends*. NORDSCI Conference on Social Sciences. <https://doi.org/10.32008/NORDSCI2018/B1/V1/7>
28. Zlatar, S., & Klišanić, A. (2021). Prirodno okruženje kao izazov za igru i učenje djece na otvorenome kroz partnerstvo s roditeljima. *Krugovi detinjstva - časopis za multidisciplinarna istraživanja detinjstva*, 9(1), 7–20. <https://doi.org/10.53406/kd.v9i1.1>
29. Zloković, J.; Gregorović Belaić, Z.; Čekolj, N. (2020). Family life satisfaction – Perception of the youth and their parents. U Vasileva Petkova, T. & Stefanov Chukov, V. (Ur.), *6th International e-Conference on Studies in Humanities and Social Sciences*. (str. 29-40). Beograd, Srbija: Center for Open Access in Science (COAS)
30. Zloković, J. i Rosić, V. (2002). *Prilozi obiteljskoj pedagogiji*. Rijeka, Rijeka.
31. Woodhead, M. (2012). *Različite perspektive o ranom detinjstvu: teorija, istraživanje, politika*. Beograd: Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu.

7. Sažetak i ključne riječi

Pojam djetinjstva promijenio je mnoge oblike kroz povijest što je utjecalo na kvalitetu života djece zbog čega se i pojavila težnja za unapređivanjem istoga. Dijete i djetinjstvo u povijesti te u modernom društvu sadrže neke slične, ali i različite karakteristike zbog čega će se dati detaljniji uvid u odgoj tijekom povijesti od stare Grčke i Rima do današnjeg modernog doba. Također, prikazat će se i igre koje su obilježile tradicionalno povijesno doba te igre modernog doba s obzirom da i one, uz roditelje i okolinu, uvelike utječu na rast i razvoj djece. Cilj ovoga rada je pokušati pronaći smjernice za idealni odgoj koji bi uravnotežio današnju roditeljsku ljubav uz tradicionalno postavljanje granica kako bi se ispunio cjelokupni rast i razvoj djeteta.

ključne riječi: djetinjstvo, odgoj, paradigma djetinjstva, tradicionalni pristup i moderni pristup djetinjstvu

8. Popis slika

Slika 1. Igra titaraka.....	13
Slika 2. Igra zvrk	13
Slika 3. Igra topića.....	14

9. Popis tablica

Tablica 1. Odgojni stilovi.....	17
---------------------------------	----